

"El català és una prioritat del govern"

Enric Pujal (Encamp, Andorra, 1945), ex-cònsol de la parròquia d'Encamp i conseller general al Parlament andorrà, és des del 1995 ministre de Turisme, i des del novembre passat ho és, a més a més, de Cultura. Ara fa, doncs, cent dies del seu mandat.

Hi ha una certa llegenda negra que impulsa els veïns del petit país pirinenc —enclavat entre Catalunya i el País de Foix— a veure els andorrans com uns comerciants de cap a cap, no pas de model fenici, sinó d'un tipus més adust, depredador dels avantatges que la seva singularitat geopolítica ha donat històricament a Andorra en forma de franquícies i exempcions que han permès el diferencial fiscal que forma la base del *boom* andorrà. Si bé aquesta imatge de l'andorrà preocupat només pel calaix de la botiga té, com tota llegenda negra, una base històrica inqüestionable, també és veritat que Andorra ja no és avui —i en certa manera no ho ha estat mai únicament— un llarg carrer de botigues, al qual s'ha afegit aquestes darreres dècades el motor econòmic de l'esquí. Unes altres inquietuds han mogut també la societat andorrana i les seves institucions, com ara les relacionades amb la cultura. Fites històriques com el Pessebre Vivent d'Engordany, la trajectòria de l'Esbart Santa Anna, el cartell de premis de la Nit Literària andorrana o el Festival internacional de jazz ho testimonien a bastament, i cal afegir-hi que avui Andorra té, tant pel que fa a infraestructures com a volum d'activitats, una oferta cultural amplíssima, molt per damunt del que seria exigible a un país de 60.000 habitants.

Enric Pujal va fer-se càrrec del Ministeri de Cultura ara fa justament cent dies, després de la dimissió del ministre Pere Canturri. Per raons d'economia d'energies, sempre recomanable en un país petit, i de condicionaments en l'arquitectura política del govern liberal presidit per Marc Forné, Pujal comparteix la cartera cultural amb la de Turisme, un ministeri que a Andorra és d'una importància cabdal.

—Un sol ministre per a Turisme i Cultura. Es poden compartir dues carteres sense que en pateixi cap?

—Perfectament, per això ho vaig acceptar. I no sols es poden compartir, sinó que es potencien mútuament. En un país petit com el nostre el fet cultural no té només un caràcter centrífug, de consum interior, si-

nó que cal comptar també amb els deu milions de turistes que ens visiten cada any. La feina del ministeri ha de tenir en compte, doncs, aquestes dues realitats, i el fet d'ajuntar Turisme i Cultura en un sol titular respon a aquesta filosofia. I és que l'interès cultural del turisme és cada dia més gran.

—Quan parlem de cultura, en un país de les dimensions d'Andorra, de què parlem?

—Naturalment, parlem de potenciar tot allò que afecta l'esperit, el cultiu intel·lectual de l'individu i de la comunitat. Parlem de conservar i difondre els nostres referents com a poble, el nostre patrimoni històric i artístic, i la nostra llengua, el català, que, a més de ser la llengua oficial per imperatiu constitucional, és la que encarna les nostres arrels i ens identifica com a comunitat. Parlem també de promoure i potenciar les iniciatives que sorgeixen de la societat civil i del ric associacionisme que comprèn tots els àmbits culturals, tant els de caràcter autòcton com els al-

tres, lligats als residents pertanyents a unes altres cultures, que, sense desnaturalitzar l'essència andorrana, indubtablement l'enriqueixen i la complementen.

—Una de les competències de Cultura és la defensa i el foment de la llengua oficial, que, segons una enquesta feta fa un parell d'anys pel ministeri mateix, no passa els seus millors moments quant a ús en alguns àmbits, com ara el del comerç. Hi ha catalans

"L'Institut d'Estudis Catalans ha demanat al govern d'Andorra que el reconegui com a acadèmia de la llengua, cosa que de forma verbal ja hem fet, i que segurament farem de forma oficial quan entri en vigor la llei de política lingüística."

que es queixen que a Andorra els atenen majoritàriament en castellà...

—No podem oblidar que Andorra és, en gran part, un país d'immigració, un país que viu del turisme, i que aquest no sempre parla en català. Hem de tenir la necessària capacitat d'adaptació per a atendre els nostres visitants o en la seva pròpia llengua o en una llengua que ells entenguin. Dit això, també cal dir que el ministeri ha portat a terme campanyes de sensibilització sobre l'ús del català en general, i en especial entre la dependència del comerç. Per a enguany hi ha prevista també una campanya que afectarà el món de l'esport. És un procés lent, però que va donant els seus fruits, que es tradueixen en l'augment d'alumnes de les classes de català per a adults i en l'acceptació dels materials de suport editats.

—La llei de política lingüística serà finalment una realitat, després de passar una colla d'anys al calaix, tot i que els governs successius ja la tenien a punt?

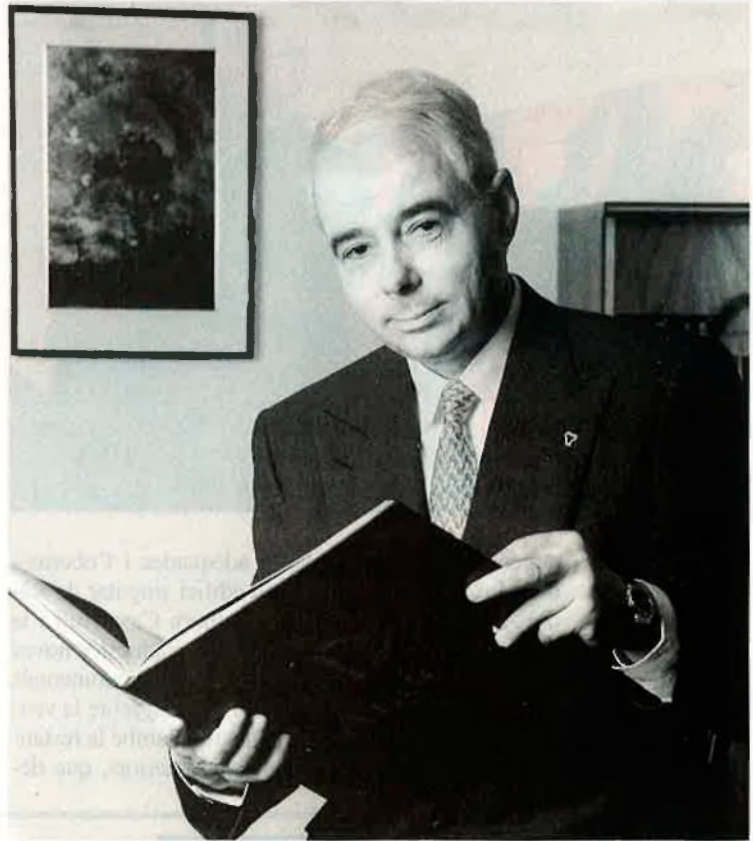
—És una prioritat del govern. El projecte està enllestit i a hores d'ara l'acabem de pactar amb el nostre grup parlamentari. Puc dir que abans del juny entrarà a tràmit al Parlament. És una llei necessària, perquè és la base a partir de la qual l'ús de la llengua oficial tindrà una potenciació efectiva i continuada en tots els sectors socials.

—Tenim el català llengua oficial. Tenim un "rerepaís" de llengua catalana amb deu milions d'habitants. Tenim, d'una altra banda, la sobirania d'Andorra com a estat independent. Quin és el paper d'Andorra en aquesta galàxia?

—Respecte a la llengua en si, el paper principal d'Andorra és de fer present el català en els àmbits de relació internacional on fins fa poc no arribava. El 1993, aprovada la constitució, el discurs del cap de govern arran de l'entrada a l'ONU, fet en català, va ser un primer exponent d'aquest important paper. I darrere seu han vingut molts altres actes en el mateix sentit, derivats de la nostra relació amb organitzacions internacionals, que permet la presència del català de forma directa o en forma de traduccions de documents de tota mena. M'atreviria a dir que en la comunitat internacional la mera existència del català és cada cop menys desconeguda gràcies a la presència d'Andorra.

—I el paper d'Andorra respecte a les comunitats de parla catalana?

—El de la cooperació i l'intercanvi, als quals sempre hem estat oberts i en els quals sempre ens hem vist correspostos. Les nostres relacions amb la Generalitat de Catalunya són fluides en tots els sentits, especialment en el terreny cultural. Una de les fites principals és la coorganització del Premi Carlemany de novel·la, que enguany es concedirà per cinquena vegada en un acte a celebrar el setembre a Ciutat de Mallorca. Amb el Consell Insular Balear, i a partir d'uns contactes previs de les associacions culturals andorranes, ens trobem en vies d'establir-hi un ambiciós programa d'intercanvi. I pel que fa al País Valencià, hem col·laborat en el passat amb l'editor Eliseu Climent, amb qui recentment he tingut el plaer

d'entrevistar-me amb l'objectiu d'estudiar noves formes de treball conjunt.

—També tinc entès que s'ha iniciat una relació estable amb l'Institut d'Estudis Catalans.

—L'Institut ha demanat al govern d'Andorra que el reconegui com a acadèmia de la llengua, cosa que de forma verbal i espontània ja hem fet, tant el meu antecessor en el ministeri, Pere Canturri, com jo mateix, i que el govern segurament farà de forma oficial quan entri en vigor la llei de política lingüística. A més a més, amb la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, hem començat un treball de recerca centrat, d'una banda, en toponímia, i d'una altra, en lèxic, a fi que la nova edició del diccionari normatiu pugui incorporar alguns termes propis del parlar de l'alt Pirineu en general i d'Andorra en particular.

—Quins són els projectes immediats del seu ministeri?

—A més dels que ja han sortit al llarg d'aquesta conversa, he de ressaltar la pròxima entrada a tràmit parlamentari del projecte de llei del patrimoni cultural, que anirà en la línia d'aquest tipus de lleis als països europeus: definirà els criteris sobre el patrimoni cultural i, sobretot, facilitarà les previsions urbanístiques necessàries per a no malmetre'l. D'una altra banda, i dins la filosofia d'arribar a tenir un Museu Nacional descentralitzat, treballem conjuntament amb els comuns per obrir noves dependències que s'afegeixin a les ja existents: a Canillo, el Museu de la Neu; a Sant Julià de Lòria, el Museu del Tabac; a Encamp, el trasllat del Museu de l'Automòbil a unes

"En la comunitat internacional la mera existència del català és cada cop menys desconeguda gràcies a la presència d'Andorra."

"Continuarem la restauració del romànic, especialment d'interiors, que demana un gran esforç pressupostari."

dependències més àmplies i adequades i l'obertura del Museu de la Ràdio al vell edifici singular de Ràdio Andorra; a la Massana, el museu Casa Rull i la restauració de la Farga Rossell. Totes aquestes noves instal·lacions s'afegiran als dotze punts monumentals i museístics ja existents, que el 1998 van rebre la visita de 143.568 persones. Continuarem també la restauració del romànic, especialment d'interiors, que de-

mana un considerable esforç pressupostari. I entre les realitzacions immediates en l'àmbit de l'edició hi ha la publicació de l'Atlas Cartogràfic d'Andorra, una obra monumental que comprèn tots els mapes coneguts des del segle XVI fins avui, complementada amb articles d'especialistes i un índex toponímic, que inclourà alhora una exposició de cartografia andorrana, i l'edició del Diccionari de la Neu, editat pel govern d'Andorra en col·laboració amb el Termcat, una obra que es posarà a la venda a les llibreries aquesta primavera. I, també, la concessió anual d'ajuts i subvencions a les associacions culturals del país, sis de les quals (l'Associació d'Escriptors, el Centre de la Cultura Catalana, el Cercle de les Arts i de les Lletres, la Federació de Fotografia, la Societat Andorrana de Ciències i la Xarranca Associació de Creatius) han tingut la bona pensada d'aplegar-se en una taula de treball conjunt, anomenada Àgora Cultural, que té per objectiu de realitzar algunes accions conjuntes, com ho ha estat un homenatge a Pompeu Fabra en el seu cinquantenari, en el qual el govern, representat pel mateix cap de l'executiu, es va complaure a col·laborar. Unes accions que han de sortir d'un pressupost per al 1999 de 730 milions de pessetes, procedents d'un pressupost nacional total que voreja els 30.000 milions.

Àlvar Valls

AJUNTAMENT
D'ALBORAIA

editor **a** ers

Presentació del llibre:

**EL VALENCIANISME
POLÍTIC 1874-1939**
d'Alfons Cucó

Presentat i conduït per Vicent Soler, Vicent Olmos, Alfons Cucó i Joan Barres.

Dia 25 de febrer, a les 20.00 hores.
al Teatre Municipal l'Agrícola.